

ICDL Ενότητα 2

Χρήση Υπολογιστή και Διαχείριση Αρχείων με τη χρήση

LINUX

Ubuntu Linux και Επιφάνεια Εργασίας Gnome

2º Μέρος: Επιφάνεια Εργασίας

Ορολογία

GUI (Graphical User Interface)/ Γραφική Διεπαφή Χρήστη: Το GUI είναι ένα σύστημα που επιτρέπει στο χρήστη να αλληλεπιδρά με το λειτουργικό σύστημα, κάνοντας κλικ σε εικονίδια πάνω στην οθόνη. Τα εικονίδια είναι γραφικές αναπαραστάσεις των λειτουργιών του συστήματος. Στην ουσία, το Linux είναι ένα σύστημα βασισμένο στη γραμμή εντολών. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να πληκτρολογείτε πλήρως τις εντολές. Τα GUIs αναπτύχθηκαν για να απλοποιήσουν τη χρήση του Linux για τους απλούς χρήστες. Καθώς θα εμβαθύνετε στη χρήση του Linux, θα χρειαστεί να εξοικειωθείτε με τη γραμμή εντολών (τερματικό). Ωστόσο, αυτός δεν είναι ο στόχος αυτών των σημειώσεων.

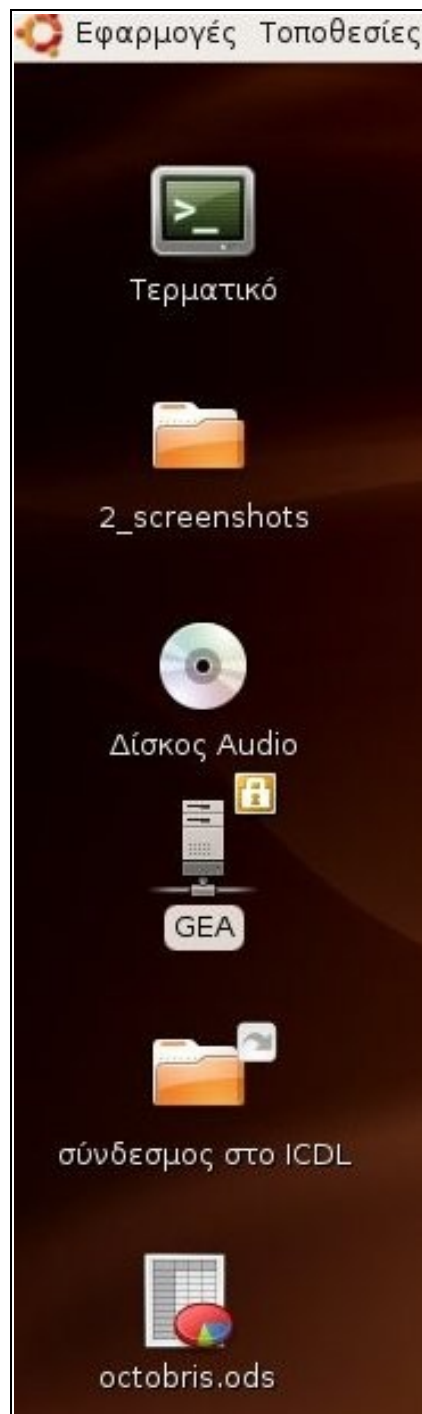
Distributions/ Διανομές: Μία διανομή είναι ένα CD, το οποίο περιλαμβάνει την καρδιά του λειτουργικού συστήματος Linux, γνωστό ως πυρήνα, μαζί με ένα πλήθος εφαρμογών. Κάθε διανομή εφαρμόζει το Linux λίγο διαφορετικά.

Desktop/ Επιφάνεια εργασίας: Η Επιφάνεια εργασίας ουσιαστικά είναι το ίδιο το Γραφικό περιβάλλον. Υπάρχει ένα πλήθος από διαφορετικά Γραφικά περιβάλλοντα. Τα πιο γνωστά είναι το Gnome και το KDE. Η ακριβής εφαρμογή της Επιφάνειας εργασίας ποικίλει από διανομή σε διανομή. Το Gnome που χρησιμοποιείται με τη διανομή Ubuntu Linux διαφέρει κάπως από το Gnome που χρησιμοποιείται με οποιαδήποτε άλλη διανομή. Αυτές οι σημειώσεις είναι βασισμένες στο γραφικό περιβάλλον Gnome που τρέχει σε Ubuntu Linux 6.06. Οι διαφορές όμως με άλλα περιβάλλοντα δεν είναι σημαντικές και οι σημειώσεις είναι αρκετά γενικές, οπότε μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν και σε άλλα περιβάλλοντα ή διανομές.

2.2.1 Εργασία με εικονίδια

2.2.1.1 Αναγνώριση βασικών εικονιδίων της επιφάνειας εργασίας που αντιπροσωπεύουν: αρχεία, καταλόγους/ φακέλους, εφαρμογές, εκτυπωτές, κάδο ανακύκλωσης/ καλάθι αχρήστων

Η οθόνη που ακολουθεί περιέχει ένα πλήθος εικονιδίων της επιφάνειας εργασίας.

Το **CD-ROM**, το **DVD-ROM** και η **Δισκέτα** σας δίνουν άμεση πρόσβαση στις αντίστοιχες συσκευές (στην εικόνα εμφανίζεται μόνο το CD-ROM με τίτλο Δίσκος Audio).

Οι **Κατάλογοι (φάκελοι)** εμφανίζονται με το αντίστοιχο εικονίδιο, όπως φαίνεται στο **2_screenshots**.

Το **σύνδεσμος στο ICDL** είναι μία συντόμευση για τον αντίστοιχο κατάλογο.

Τα **Αρχεία** μπορούν επίσης να αποθηκευτούν στην Επιφάνεια εργασίας. Αυτό θα εξηγηθεί στην παράγραφο 2.2.1.4. Η Επιφάνεια εργασίας είναι χρήσιμο μέρος για αποθήκευση εργασιών που είναι σε εξέλιξη, καθώς μπορείτε να έχετε άμεση πρόσβαση σε αυτές. Τα αρχεία αναπαριστώνται με το κατάλληλο εικονίδιο της εφαρμογής. Για παράδειγμα, το αρχείο **octobris.ods** είναι ένα αρχείο του OpenOffice.org Calc.

Υπάρχουν επίσης εικονίδια της επιφάνειας εργασίας που αντιπροσωπεύουν εφαρμογές, όπως εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου ή υπολογιστικού φύλλου και άλλα εικονίδια που αντιπροσωπεύουν τους εκτυπωτές ή τις τοποθεσίες δικτύου. Στο παράδειγμα, το εικονίδιο **GEA** αντιπροσωπεύει έναν εξυπηρετητή.

Απορρίμματα (trash) λέγεται μία τοποθεσία αποθήκευσης αρχείων που έχουν διαγραφεί. Αν ο φάκελος **Απορρίμματα** δεν έχει αδειάσει, μπορείτε να ανακαλέσετε αρχεία που έχετε διαγράψει. Αντίθετα με άλλα λειτουργικά συστήματα και άλλες διανομές του Linux, το Ubuntu δεν εμφανίζει το εικονίδιο **Απορρίμματα** στην επιφάνεια εργασίας, αλλά κάτω δεξιά στην οθόνη σας:

Σε αυτή την περίπτωση, το εικονίδιο δηλώνει ότι υπάρχουν αντικείμενα στα **Απορρίμματα**.

Το **Κουμπί Εμφάνισης Επιφάνειας Εργασίας** είναι ένα χρήσιμο πλήκτρο το οποίο ελαχιστοποιεί όλες τις εφαρμογές και δείχνει την επιφάνεια εργασίας. Για να μεγιστοποιήσετε τις εφαρμογές σας ξανά, απλώς κάντε κλικ στο ίδιο εικονίδιο.

Τα εικονίδια μπορεί επίσης να αντιπροσωπεύουν εφαρμογές. Στο παρακάτω παράδειγμα υπάρχει ένα εικονίδιο που ανοίγει την εφαρμογή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου Evolution, ένα εικονίδιο που ανοίγει τον περιηγητή ιστού Firefox, καθώς και ένα εικονίδιο, το οποίο ανοίγει το διάλογο εκτύπωσης.

2.2.1.2 Επιλογή και μετακίνηση εικονιδίων της επιφάνειας εργασίας

Μπορείτε να μετακινήσετε τα εικονίδια σε μία διαφορετική θέση στην οθόνη, σύροντάς τα. Αυτό σας δίνει τη δυνατότητα να ομαδοποιήσετε σχετικά εικονίδια.

- Κάντε κλικ σε ένα εικονίδιο για να το επιλέξετε.
- Κρατήστε πατημένο το δεξί πλήκτρο του ποντικιού και σύρετε το εικονίδιο στη νέα του θέση.
- Αφήστε το δεξί πλήκτρο του ποντικιού.

2.2.1.3 Άνοιγμα αρχείου, καταλόγου/ φακέλου, εφαρμογών από την επιφάνεια εργασίας

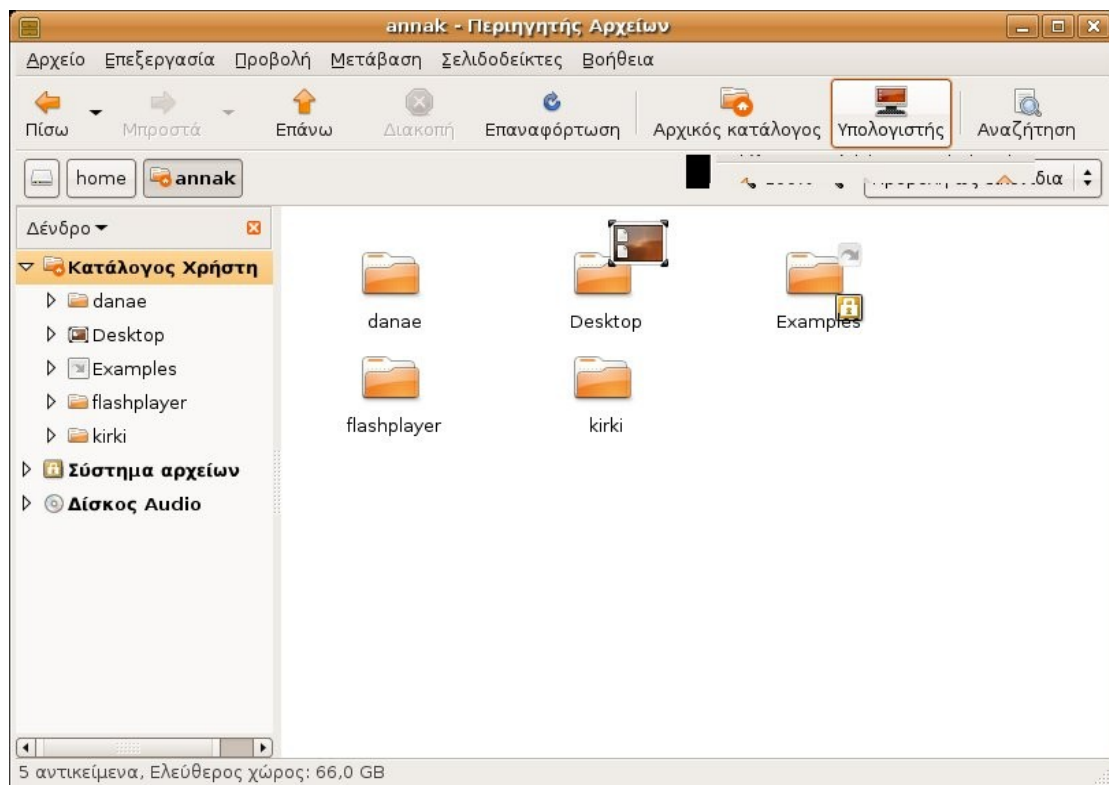
Άνοιγμα ενός καταλόγου από την επιφάνεια εργασίας

Ένας κατάλογος είναι μία τοποθεσία όπου αποθηκεύονται αρχεία. Μπορείτε να σκεφτείτε

τον κατάλογο σαν ένα συρτάρι ντουλαπιού αρχειοθέτησης, στο οποίο αποθηκεύονται συνηθισμένα αρχεία. Όπως ακριβώς θα τοποθετούσατε ετικέτες στα κανονικά συρτάρια αρχειοθέτησης, έτσι δίνετε και σε κάθε κατάλογο το κατάλληλο όνομα. Από πολλές απόψεις ένας σκληρός δίσκος μοιάζει με ένα δωμάτιο που περιέχει πολλά ντουλάπια αρχειοθέτησης.

Ένας κατάλογος μπορεί να περιέχει αρχεία διαφόρων τύπων. Μπορεί επίσης να περιέχει και άλλους καταλόγους. Οι κατάλογοι που περιέχονται σε άλλους καταλόγους ονομάζονται υποκατάλογοι.

- Κάντε κλικ στο **Τοποθεσίες -> Κατάλογος χρήστη**. Αυτό θα ανοίξει τον περιηγητή αρχείων και θα εμφανίσει τα περιεχόμενα του καταλόγου Home του χρήστη, στο παράδειγμά μας τον κατάλογο **home/annak**.

Προσέξτε ότι αυτός ο κατάλογος περιέχει πλήθος υποκαταλόγων.

Άνοιγμα εφαρμογής από την επιφάνεια εργασίας

- Κάντε διπλό κλικ στο εικονίδιο μιας εφαρμογής, όπως το εικονίδιο που αντιπροσωπεύει το OpenOffice.org Calc.

Έτσι θα ανοίξει η εφαρμογή και τότε θα πρέπει να χρησιμοποιήσετε την εντολή **Άνοιγμα** της εφαρμογής για να έχετε πρόσβαση στο αρχείο.

Μια πιο σύντομη μέθοδος είναι να κάνετε διπλό κλικ σε ένα αρχείο που σχετίζεται με μία εφαρμογή, η οποία και θα ανοίξει το αρχείο. Για παράδειγμα, αν επιθυμείτε να ανοίξετε το υπολογιστικό φύλλο που ονομάζεται **sales.ods**, θα έπρεπε κανονικά να ανοίξετε το Calc και μετά να χρησιμοποιήσετε **Αρχείο -> Άνοιγμα** και να εντοπίσετε το αρχείο

sales.ods. Αν όμως το αρχείο το είχατε αποθηκεύσει στην επιφάνεια εργασίας, κάνοντας διπλό κλικ στο εικονίδιο του αρχείου, θα άνοιγε το Calc και θα φόρτωνε απευθείας το συγκεκριμένο έγγραφο.

2.2.1.4 Δημιουργία εικονιδίου συντόμευσης, μενού επιφάνειας εργασίας

Αποθήκευση ενός αρχείου στην επιφάνεια εργασίας

Ας υποθέσουμε ότι εργάζεστε σε ένα αρχείο του Writer που ονομάζεται costs.odt και θέλετε να το αποθηκεύσετε στην επιφάνεια εργασίας.

- Μέσα από την εφαρμογή Writer επιλέγετε **Αρχείο -> Αποθήκευση Ως**.
- Επιλέξτε τον υποκατάλογο που ονομάζεται **Επιφάνεια Εργασίας**.
- Επιλέξτε **Αποθήκευση**.

Δημιουργία συντόμευσης αντικειμένου που ανήκει σε ένα μενού

Ας υποθέσουμε ότι χρησιμοποιείτε το Writer και το Calc σε καθημερινή βάση. Αντί να ανοίγετε τις εφαρμογές αυτές επιλέγοντας:

- **μενού Εφαρμογές -> Γραφείο -> Writer/ Calc,**

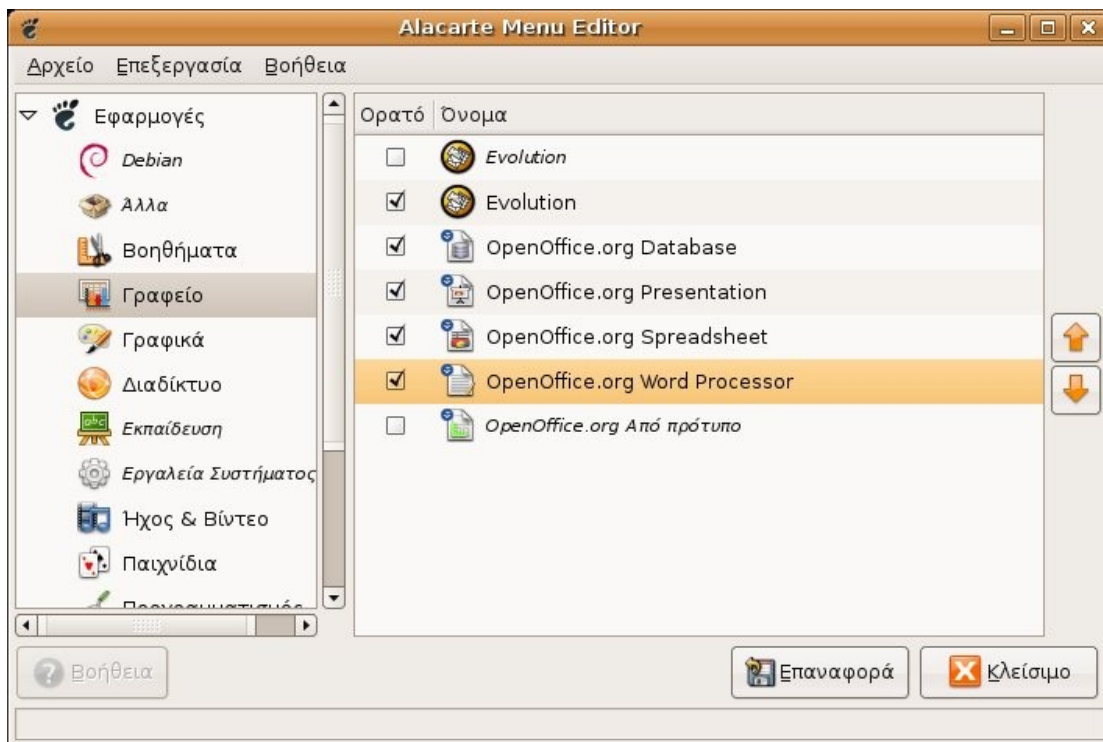
μπορείτε να δημιουργήσετε συντομεύσεις τους στην επιφάνεια εργασίας. Ο πιο εύκολος τρόπος για να το κάνετε αυτό είναι σέρνοντας την εφαρμογή από το μενού στην επιφάνεια εργασίας. Με αυτή την κίνηση δεν αντιγράφεται η εφαρμογή στην επιφάνεια εργασίας, αλλά δημιουργείται μία εφαρμογή εκκίνησης στην επιφάνεια εργασίας. Στο παράδειγμα θα δημιουργήσουμε μία εφαρμογή εκκίνησης για το OpenOffice.org Writer στην επιφάνεια εργασίας.

- Βεβαιωθείτε ότι η επιφάνεια εργασίας σας είναι ορατή. Αυτό μπορείτε να το κάνετε κλείνοντας όλες τις ενεργές εφαρμογές.
- Μεταβείτε στο μενού **Εφαρμογές -> Γραφείο**.
- Τοποθετήστε το δρομέα πάνω από το **OpenOffice.org2 Writer**, κάντε δεξί κλικ και κρατήστε το.
- Σύρετε το εικονίδιο πάνω στην επιφάνεια εργασίας κι αφήστε το πλήκτρο του ποντικιού.
- Μία εφαρμογή εκκίνησης θα δημιουργηθεί στην επιφάνεια εργασίας σας.
- Ανοίξτε την εφαρμογή κάνοντας διπλό κλικ πάνω στο εικονίδιο αυτό.

Εντοπίστε την εντολή μιας εφαρμογής

Ας υποθέσουμε ότι θέλετε να εντοπίσετε την εντολή για να τρέξετε το Calc.

- Κάντε κλικ στο **Εφαρμογές -> Βοηθήματα -> Επεξεργαστής μενού Alacarte**.
- Μόλις ανοίξει το παράθυρο **Alacarte Menu Editor**, επιλέξτε **Γραφείο**.
- Πηγαίνετε προς τα κάτω μέχρι να συναντήσετε το λήμμα **Γραφείο** και κάντε κλικ για να ανοίξει.

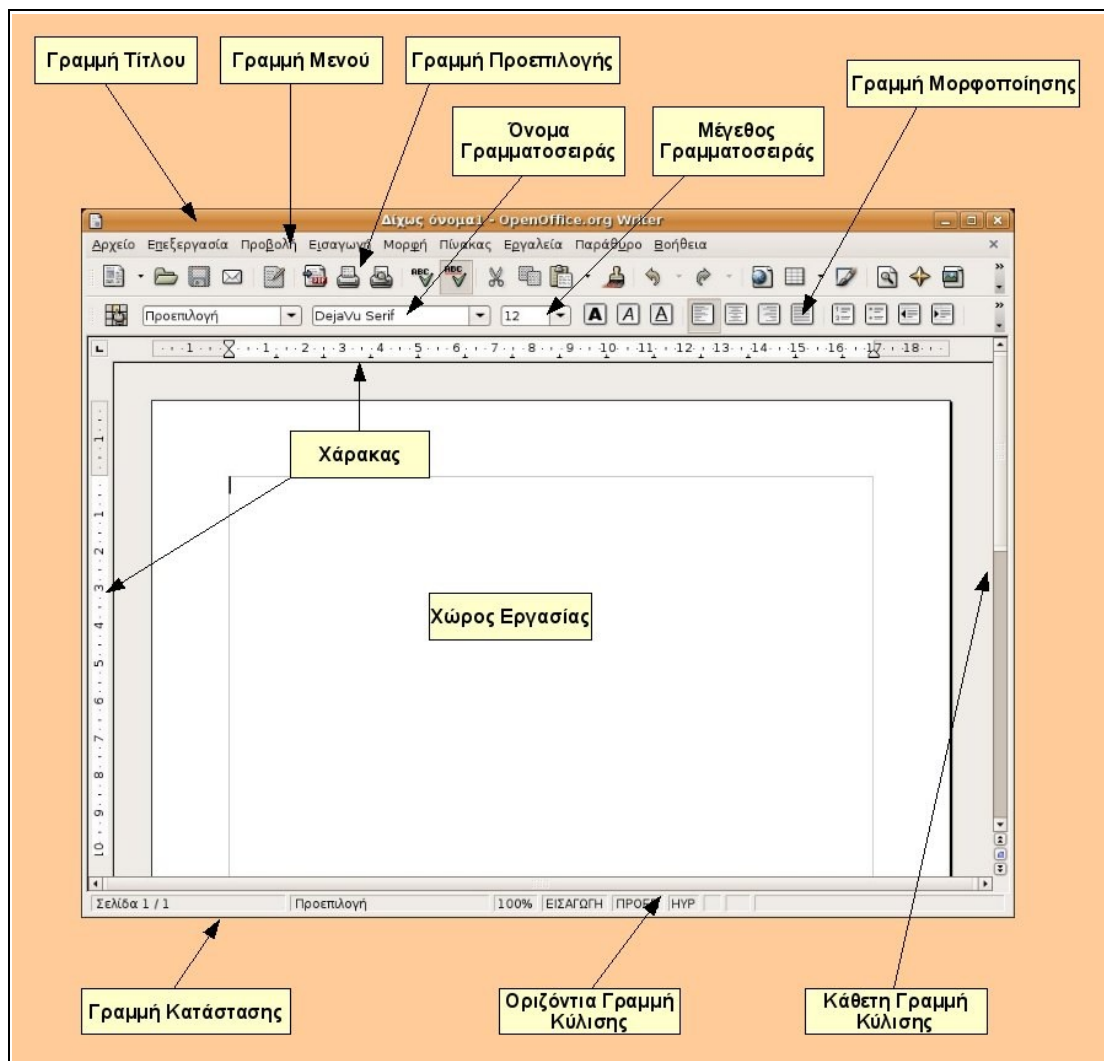

- Κάντε δεξί κλικ πάνω στο **OpenOffice.org2 Word Processor** και επιλέξτε **Ιδιότητες**.
- Εντοπίστε την εντολή στο ομώνυμο πλαίσιο. Στην περίπτωσή μας είναι **ooffice -writer %U**.

2.2.2 Εργασία με παράθυρα

2.2.2.1 Αναγνώριση των διαφορετικών μερών ενός παραθύρου: γραμμή τίτλου, γραμμή μενού, εργαλειοθήκη (γραμμή προεπιλογής), γραμμή κατάστασης, γραμμές κύλισης

Η εικόνα που ακολουθεί χρησιμοποιεί το OpenOffice.org2 Writer για να δείξει τα βασικά στοιχεία του παραθύρου μιας εφαρμογής.

Η γραμμή τίτλου είναι αυτή όπου μπορείτε να δείτε το όνομα της εφαρμογής όταν είναι ανοικτή. Σε αυτή την περίπτωση είναι **OpenOffice.org Writer**. Προσέξτε στην παραπάνω οθόνη τη λέξη **Δίχως Όνομα 1**, που εμφανίζεται πριν το όνομα της εφαρμογής. Αυτό σημαίνει ότι πρόκειται για ένα μη αποθηκευμένο αρχείο. Μόλις το αρχείο αποθηκευτεί και του δοθεί ένα όνομα, τότε αυτό το όνομα θα εμφανίζεται στη θέση του **Δίχως Όνομα 1**.

Η κύρια γραμμή εργαλείων (**Προεπιλογή**) είναι αυτή στην οποία θα βρείτε όλα τα εικονίδια για τις βασικές λειτουργίες της εφαρμογής. Αυτή περιλαμβάνει τα εικονίδια για **Άνοιγμα**, **Αποθήκευση** και **Εκτύπωση** του εγγράφου σας. Επίσης περιλαμβάνει εικονίδια για την **Αποκοπή**, **Αντιγραφή**, **Επικόλληση** κτλ.

Το εικονίδιο **Πρότυπα και Μορφοποίηση** (πρώτο εικονίδιο στη γραμμή μορφοποίησης) σας επιτρέπει να προσδιορίσετε προκαθορισμένα στυλ κειμένου για το κείμενό σας. Αυτό ονομάζεται **Μορφοποίηση**. Το πλεονέκτημα της μορφοποίησης είναι ότι αν θελήσετε να αλλάξετε τη φόρμα ενός συγκεκριμένου στυλ κειμένου αργότερα, θα χρειαστεί μόνο να τροποποιήσετε το προκαθορισμένο στυλ κειμένου και όλες οι αλλαγές θα εφαρμοστούν αυτόματα σε όλο το κείμενο.

Το πλαίσιο **Όνομα Γραμματοσειράς** σας επιτρέπει να επιλέξετε τη γραμματοσειρά με την οποία θέλετε να εργαστείτε. Τα ονόματα των γραμματοσειρών θα εμφανίζονται με την

ίδια τη γραμματοσειρά, ώστε να μπορείτε να γνωρίζετε τι επιλέγετε.

Χρησιμοποιήστε το παράθυρο **Μέγεθος Γραμματοσειράς** για να επιλέξετε το μέγεθος της γραμματοσειράς που επιθυμείτε. Απλώς κάντε κλικ στο πτυσσόμενο μενού, για να δείτε τη λίστα μεγέθους γραμματοσειρών. Αν κανένα από αυτά δεν είναι κατάλληλο για εσάς, μπορείτε επίσης να εισάγετε το μέγεθος της γραμματοσειράς που θέλετε πληκτρολογώντας το στο ίδιο πλαίσιο.

Ο **Χάρακας** είναι αυτός που σας βοηθά να έχετε μια ιδέα για το μέγεθος της σελίδας σας. Σας επιτρέπει να σκεφτείτε καλύτερα εκτυπωμένη τη σελίδα, ευθυγραμμίζει κατάλληλα τις στήλες, τα περιθώρια κτλ.

Ο **Χώρος Εργασίας** είναι ουσιαστικά η περιοχή όπου εργάζεστε. Είναι ο χώρος που πληκτρολογείτε και τροποποιείτε το κείμενο.

Η **Γραμμή Κατάστασης** παρέχει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με το τρέχον κείμενο, περιλαμβάνοντας το συνολικό αριθμό των σελίδων και τον αριθμό της τρέχουσας σελίδας στην οποία εργάζεστε. Οι πληροφορίες που εμφανίζονται στη γραμμή κατάστασης διαφέρουν από εφαρμογή σε εφαρμογή.

Η **οριζόντια** και η **κάθετη γραμμή κύλισης** σας επιτρέπουν να κυλήσετε τη σελίδα είτε οριζόντια, είτε κάθετα. Συχνά, θα τύχει να εργάζεστε σε μία σελίδα η οποία είναι πολύ μεγάλη για να χωρέσει φυσικά στην οθόνη σας. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε αυτές τις γραμμές κύλισης για να μπορέσετε να μετακινήσετε το ορατό σημείο του εγγράφου.

2.2.2.2 Ελαχιστοποίηση, μεγιστοποίηση, διαμόρφωση μεγέθους, κλείσιμο παραθύρου

Τα εικονίδια που σχετίζονται με αυτές τις λειτουργίες βρίσκονται πάνω στη δεξιά γωνία της οθόνης.

Ελαχιστοποίηση

- Το πρώτο είναι το πλήκτρο της ελαχιστοποίησης. Αυτό ελαχιστοποιεί το τρέχον παράθυρο.

- Ένα εικονίδιο εμφανίζεται με το όνομα της εφαρμογής στη Πίνακα Εφαρμογών στο κάτω μέρος της οθόνης.

- Για να επαναφέρετε το παράθυρο της εφαρμογής, κάντε κλικ στο εικονίδιο της εφαρμογής στον Πίνακα Εφαρμογών, κάτω στην οθόνη.

Κλείσιμο παραθύρου

- Κάντε κλικ στο εικονίδιο Κλείσιμο.

Διαμόρφωση μεγέθους ενός παραθύρου

- Κάντε κλικ στο εικονίδιο σμίκρυνσης παραθύρου.

Αυτό εμφανίζει το παράθυρο σε μικρότερο μέγεθος, ώστε να καλύπτει μόνο κάποιο μέρος της οθόνης.

- Περάστε το ποντίκι πάνω από μία από τις γωνίες του παραθύρου.

Έτσι θα εμφανιστεί βελάκι διαμόρφωσης μεγέθους.

- Κρατήστε πατημένο το αριστερό πλήκτρο του ποντικιού και σύρετε τη γωνία για να μεγαλώσετε το παράθυρο.
- Αφήστε το πλήκτρο του ποντικιού μόλις φτάσετε το παράθυρο στο επιθυμητό μέγεθος.

Μπορείτε να κάνετε το ίδιο και στις πλαϊνές γραμμές του παραθύρου. Δηλαδή:

- Περάστε το ποντίκι πάνω από μία από τις πλαϊνές γραμμές του παραθύρου.

Έτσι θα εμφανιστεί επίσης βελάκι διαμόρφωσης μεγέθους. Ωστόσο αυτά τα βελάκια περιορίζουν τις κινήσεις σας κάθετα ή οριζόντια.

Μετακίνηση παραθύρου

- Κάντε κλικ και κρατήστε το αριστερό πλήκτρο του ποντικιού πάνω στη γραμμή τίτλου του παραθύρου. Αυτή είναι η καφέ περιοχή (στα παραδείγματά μας) στο πάνω μέρος του παραθύρου.
- Σύρετε το παράθυρο στη νέα θέση.
- Αφήστε το πλήκτρο του ποντικιού.

Μεγιστοποίηση παραθύρου

- Κάντε κλικ στο εικονίδιο μεγιστοποίησης.

Αυτό το εικονίδιο είναι διαθέσιμο μόνο όταν το παράθυρο είναι σε σμίκρυνση.

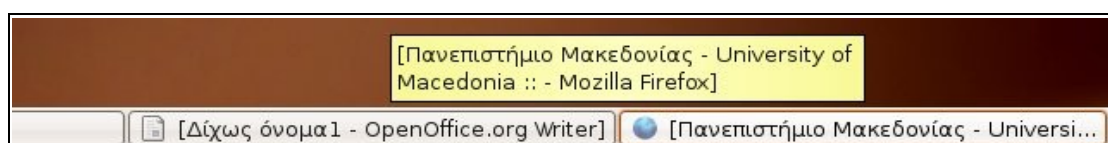

Δεν μπορείτε να διαμορφώσετε το μέγεθος ή να μετακινήσετε ένα παράθυρο που έχει μεγιστοποιηθεί.

2.2.2.3 Αλλαγή μεταξύ ανοικτών παραθύρων

Όταν έχετε πολλά παράθυρα ανοικτά, κάθε ένα εμφανίζεται ως εικονίδιο στον Πίνακα Εφαρμογών στο κάτω μέρος της οθόνης. Κάθε εικονίδιο έχει έναν τίτλο. Συνήθως ο τίτλος είναι πολύ μεγάλος για να εμφανίζεται πλήρης.

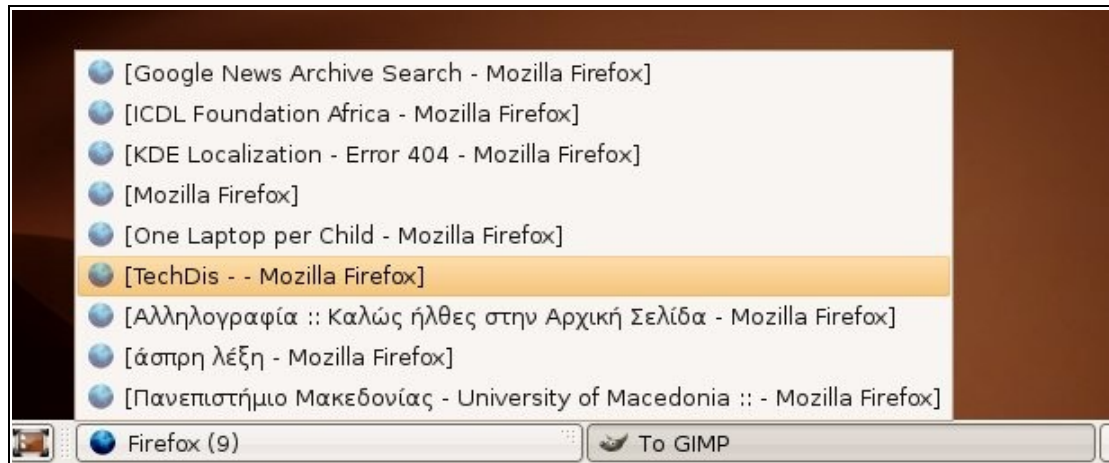
- Πηγαίνετε το ποντίκι πάνω από ένα εικονίδιο για να εμφανίσετε τον πλήρη τίτλο.

- Κάντε κλικ σε ένα εικονίδιο για να γυρίσετε σε αυτή την εφαρμογή.

Αν υπάρχουν πολλά παράθυρα ανοικτά μιας εφαρμογής, το Gnome θα προσπαθήσει να τα ομαδοποιήσει. Στο παράδειγμα που ακολουθεί, ο Firefox έχει εννιά ανοικτά παράθυρα.

- Κάντε κλικ στο εικονίδιο που περιέχει πολλαπλά παράθυρα και επιλέξτε το παράθυρο που θέλετε να ανοίξει.

Άνοιγμα μιας άλλης Επιφάνειας εργασίας

Το Gnome όμως παρέχει ακόμα μία σημαντική δυνατότητα, που αφορά την Επιφάνεια Εργασίας. Σας δίνει τη δυνατότητα να ανοίξετε μέχρι τέσσερις διαφορετικές επιφάνειες εργασίας ταυτόχρονα. Σε κάθε μία από αυτές μπορείτε να κάνετε μία τελείως διαφορετικού τύπου εργασία. Οι διαφορετικές επιφάνειες εργασίας είναι επίσης προσβάσιμες από τον Πίνακα Εφαρμογών.

- Κάντε κλικ στο δεύτερο εικονίδιο επιφάνειας εργασίας, για να εμφανιστεί μια εντελώς καινούρια επιφάνεια εργασίας. Μπορείτε να εργαστείτε σε αυτή την επιφάνεια εργασίας ανεξάρτητα με το τι κάνετε στην πρώτη επιφάνεια εργασίας.

Τα εικονίδια για το άνοιγμα εφαρμογών θα εμφανίζονται στον Πίνακα Εφαρμογών άσχετα με την τρέχουσα επιφάνεια εργασίας, όπου εργάζεστε. Αν κάνετε κλικ σε κάποιο από αυτά, θα μεταβείτε αυτόματα στην επιφάνεια εργασίας, στην οποία έχει ανοίξει το παράθυρο.